

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 25. mai 2022
(OR. fr)

9523/22

SOC 315
EMPL 210
ANTIDISCRIM 52
EDUC 194
SAN 319
ECOFIN 509
GENDER 70
JAI 759
COMPET 407
DIGIT 106

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Puuetega inimeste tööhõive – <i>Poliitiline mõttevahetus</i>

Delegatsioonidele esitatakse lisas eesistujariigi suunav märkus ülaltoodud teemal, pidades silmas EPSCO nõukogu 16. juuni 2022. aasta istungit.

Poliitiline mõttevahetus: „Puuetega inimeste juurdepääs tööturule“

Taustteave

Hinnanguliselt on praegu ühel viiendikul ELi elanikkonnast (peaaegu 87 miljonit inimest) mingi puue. Euroopa Liit ja kõik selle liikmesriigid on ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni osalised. Selle olulise lepingu, mis ELi jaoks jõustus 2011. aasta jaanuaris, tulemusel on järgemööda välja töötatud mitu strateegiat, eeskätt Euroopa puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030, mis põhineb Euroopa sotsiaalõiguste sambal¹.

Vaatamata viimastel aastakümnetel tehtud edusammudele seisavad puuetega inimesed oma õiguste ja autonoomia teostamisel ikka veel silmitsi mitmete takistustega. EL on võtnud endale kohustuse tõhustada oma tegevust puuetega inimeste toetuseks, mis on osa uuest Euroopa puuetega inimeste õiguste strateegiast aastateks 2021–2030. Puudeid käsitlev ministrite konverents, mille korraldas Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariik Prantsusmaa 9. märtsil 2022 Pariisis, andis võimaluse vahetada arvamusi ligipääsetavuse ja õiguste teostamise parandamise ning Euroopa strateegia (2021–2030) rakendamise üle.

¹ 17. põhimõte: puudega inimestel on õigus sissetulekutoetusele, mis tagab neile väärrika elu, teenustele, mis võimaldavad neil osaleda tööturul ja ühiskonnaelus, ning nende vajadustele kohandatud töökeskkonnale.

Liidu puuetega inimesi käsitleva poliitika prioriteetne suund on **puuetega inimeste tööturule integreerimine ja nende tööhõivealane arenemine**. Nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiviga 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel, võeti kasutusele **mõistlike abinõude** mõiste, mis nõuab tööandjatelt töökoha kohandamist puuetega inimeste jaoks. Puuetega inimeste õiguste konventsiooni artiklis 27 on lisaks sätestatud puuetega inimeste õigused töö ja tööhõive valdkonnas, sealhulgas võimalus teenida elatist vabalt valitud või tööturul tunnustatud kutsealal ning õigus puuetega inimestele avatud, kaasavale ja ligipääsetavale töökeskkonnale.

2022. aastal esitab komisjon meetmete paketi, et parandada puuetega inimeste väljavaateid tööturul. See **tööhõivepakett** on puuetega inimeste strateegia (2021–2030) juhtalgatus ja selle projekti kavandit tutvustati üldjoontes 9. märtsil 2022 toimunud konverentsil. Paketi eesmärk on parandada puuetega inimeste väljavaateid tööturul ja see hõlmab kuut tegevusvaldkonda, sealhulgas koostöö kaudu Euroopa avalike tööturuasutuste võrgustiku, sotsiaalpartnerite ja puuetega inimesi esindavate organisatsioonidega.

Paketi meetmed sisaldavad suuniseid ja nendega toetatakse vastastikust teabevahetust tööhõive- ja integratsiooniteenuste osutamise suutlikkuse tõhustamise kohta, suurendatakse positiivsete meetmete abil tööle värbamise võimalusi ja võideldakse stereotüüpide vastu, tagatakse mõistlikud abinõud, kindlustatakse töötervishoid ja -ohutus ning kutserehabilitatsioon krooniliste haiguste või õnnetuste korral, uuritakse kvaliteetseid töökohti nn kaitstud töökohti pakkuvates ettevõtetes ja võimalusi avatud tööturule pääsemiseks. Paketiga toetatakse liikmesriike asjakohaste tööhõivesuuniste rakendamisel Euroopa poolaasta kaudu.

Omalt poolt on mitu liikmesriiki kehtestanud riiklikul tasandil **õiguslikud kohustused ja stimuleerivad meetmed** puuetega inimeste tööhõive toetamiseks. Tööandjatele suunatud algatused hõlmavad kohustuslikke tööhõivekünniseid puuetega inimeste jaoks, iga-aastaste mitmekesisuse kavade väljatöötamist koos mõõdetavate eesmärkide ja perioodiliste hindamistega, rahalist toetust mõistlike abinõude jaoks, maksusoodustusi ja muid finantsstiimuleid, eelkõige VKEde jaoks, ning riigihangetes osalemise tingimusi. Muud algatused hõlmavad kohandatud töökohtade loomist, eelkõige sotsiaal- ja solidaarmajanduse valdkonnas, ning puuetega tööotsijatele kohandatud värbamismenetlusi ja toetusmeetmeid.

Vaatamata märkimisväärsetele edusammudele on puuetega inimeste tööhõive ELis ikka veel kaugelt väiksem oma potentsiaalist. 2021. aastal töötas puuetega inimestest vaid 50,8 %, samas kui puueteta inimeste osas oli see näitaja 75 %. 37,6 % puuetega inimestest ei olnud aktiivsed, samas kui puueteta inimeste puhul oli see näitaja 17,6 %. 28,4 % puuetega inimestest oli vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus, samas kui puueteta inimeste puhul oli see näitaja 17,8 %, ning vaid 29,4 %-l puuetega inimestest oli keskharidus võrreldes 43,8 %-ga puueteta inimeste puhul.²

Kaasavama tööturu ülesehitamine aitab saavutada Euroopa 2030. aasta tööhõivealaseid eesmärke (sotsiaalõiguste samba tegevuskavas seatud eesmärk saavutada 2030. aastaks 78 %line tööhõivemäär). Võttes arvesse püsivat tööjõupuudust ja tööhõivealast tasakaalustamatust, on alaesindatud rühmade, näiteks puuetega inimeste tööturul osalemise suurendamine jätkuvalt oluline tegur kaasava ja kestliku majanduskasvu ning võrdõiguslikkuse saavutamiseks.

² Allikas: Eurostat

Tööhõivepoliitika tõhustamiseks selles rahvastikusegmendis on vaja analüüsida

ÜRO konventsioonis sisalduvat puude mõistet ning saavutada tasakaal üldise õiguse ja erimeetmete vahel.

Praegust madalat tööhõivemäära saab selgitada paljude teguritega, sealhulgas: ebavõrdne juurdepääs haridusele ja koolitusele, eelarvamuste levik seoses puuetega inimeste madalama tootlikkusega, mõistlike abinõude (tegelikud või tajutavad) kulud, ebapiisavad teadmised võimalike mõistlike abinõude kohta, mittetoetavad inimressurssidega seotud tavad ettevõtetes, puuetega inimeste madalam koolitustase võrreldes kogu elanikkonnaga ning raskused nende puuetega inimeste leidmisel, kellel oleksid nõutavad oskused.

Puuetega inimeste tööhõivemäära suurendamine ning puuetega ja puueteta inimeste vahelise lõhe vähendamine on endiselt probleem kõigis liikmesriikides, mis nõuab meetmete võtmist mitmel tasandil, sealhulgas: **ligipääsetavuse** ja **mõistlike abinõude** arendamine individuaalsetele vajadustele vastamiseks, turuvajadustele vastavate **oskuste omandamine** puuetega inimeste poolt, sealhulgas rohe- ja digipöördega seotud oskuste omandamine, **investeeringud** väikelapseea sekkumisteenustesse, kaasavad ja juurdepääsetavad õpperaamistikud ja elukestva õppe programmid ning koolist töömaailma ülemineku toetamine.

Selles kontekstis tehakse ettepanek keskenduda arutelus kahele punktile:

1. Puuetega inimeste töölevõtmist pärssivate tegurite kõrvaldamine ja nende töökollektiivis omaksvõtmise soodustamine

Tööandjate õiguslikud kohustused ja stiimulid saavutavad suurema tõenäosusega oma eesmärgid, kui nendega kaasneb positiivne kuvand, mis väärtustab panust, mida annab tulemuslikkusesse mitmekesisus üldiselt ja puue eelkõige.

- Kuidas saaksime teha koostööd ja koordineerida oma tegevust kõigi sidusrühmadega, sealhulgas tööandjate, töötajate, sotsiaalpartnerite ning tööhõive- ja integratsiooniteenistustega, et hajutada eelarvamusi mõistlike abinõude üle jõu käiva maksumuse kohta, suurendada teadlikkust sellistest abinõudest ja aidata ettevõtetel neid rakendada?
- Kuidas teha koostööd, et seada eesmärgid lõhe vähendamiseks puuetega ja puueteta inimeste tööhõivemäärade vahel, nagu on sätestatud Euroopa puuetega inimeste õiguste strateegias 2021–2030?

2. Tõhusate meetmete võtmine puuetega inimeste tööturule integreerimise soodustamiseks

Kui uued tehnoloogiad ja digitaliseerimine on kättesaadavad, saavad need pakkuda uusi võimalusi puuetega inimeste tööhõive toetamiseks kogu elu jooksul, pakkudes nende autonoomia jaoks hädavajalikke digivahendeid ning kõrvaldades takistused nende koolituselt ja tööhõivelt.

- Millised toetusprogrammid on sellega seoses liikmesriikide tasandil kehtestatud?
- Kuidas hõlbustada üleminekut kaitstud töötubadest ja koolitustelt konkurentsipõhisele tööturule, eelkõige uute tehnoloogiate abil?
- Kuidas saab EL liikmesriike nendes valdkondades toetada?
